HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

האי [1]את אביה היא מחללת מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא היה רבי מאיר אומר מה ת"ל את אביה היא מחללת שאם היו נוהגין בו קודש נוהגין בו חול כבוד נוהגין בו בזיון אומרין ארור שזו ילד ארור שזו גידל ארור שיצא זו מחלציו אמר רב אשי כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא ואפי' לרשיעא בר צדיקא כמאן כהאי תנא: זו מצות הנסקלין: מאי תנא דקתני זו מצות הנסקלין משום דתנא [א]נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו [ב]בית הסקילה היה גבוה שתי קומות ואיידי דקא בעי למיתנא מצות הנשרפין תנא נמי זו מצות הנסקלין: **מתני'** [א]מצות הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודר קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שפותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו ר' יהודה אומר אף הוא אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותח את פיו [ג]בצבת שלא בטובתו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו אמר רבי אלעזר [ד](בן) צדוק מעשה בבת כהן אחת שזינתה והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה אמר(ו) לו מפני שלא היה בית דין של אותה שעה בקי: **גמ'** מאי פתילה [ה]אמר רב מתנה פתילה של אבר מנא לן אתיא שריפה שריפה מעדת קרח מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים רבי אלעזר אמר [ו]אתיא שריפה שריפה מבני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים מאן דיליף מעדת קרח מנא ליה דכתיב [2]ואת מחתות החטאים האלה בנפשותם שנשמתן נשרפת וגוף קיים ואידך ההיא שריפה ממש היא ומאי בנפשותם שנתחייבו שריפה על עסקי נפשותם כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב [3]בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו בשביל חנופה שהחניפו לקרח על עסקי לגימה חרק עליהן שר של גיהנם שניו ומאן דיליף מבני אהרן מנא ליה דכתי' וימותו לפני ה' כעין מיתה ואידך ההוא שריפה ממש הואי ומאי דכתיב [4]וימותו דאתחיל בהו מגואי כעין מיתה דתניא אבא יוסי בן דוסתאי אומר שני חוטין של אש יצאו מבית קודש הקדשים ונחלקו לארבע ונכנסו שנים בחוטמו של זה ושנים בחוטמו של זה ושרפום והכתיב [4]ותאכל אותם אותם ולא בגדיהם ונילף [ז]מפרים הנשרפים מה להלן שריפה ממש אף כאן שריפה ממש מסתברא מאדם הוה ליה למילף שכן אדם חוטא נשמה פיגול אדרבה מפרים הנשרפים הוה ליה למילף שכן מכשיר לדורות הנך נפישין מאן דיליף מעדת קרח מאי טעמא לא יליף מבני אהרן ההוא שריפה ממש הואי ונילף מינה [ח]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [5]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה וכי מאחר דאיכא דרב נחמן גזרה שוה למה לי אי לאו גזרה שוה הוה אמינא שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא כלל ואי משום ואהבת לרעך כמוך לפיש ליה חבילי זמורות כי היכי דלישרוף לעגל קמ"ל: וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן אמר לו נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור אמר להן הקב"ה הנראה מי קובר את מי אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי נפישי גמלי סבי דטעיני משכי דהוגני אמר רבי [ט](אליעזר)

למה

האי את אביה. מאי דריש ביה: **מאי זו.** אהיכא קאי: **מתני' משקעין אותו.** שלא יתהפך אנה ואנה ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ: **קשה לתוך רכה.** כורכין סודר קשה לתוך הרכה מפני שהרכה אינה חונקת לפתוח פיו והקשה מחבל את גרונו ומנוולתו לפיכך קשה מבפנים לחנוק ורכה מבחוץ להגין: **ומדליק את הפתילה.** בגמרא מפרש פתילה של אבר: **מדליק.** מתיך: **וחומרת את בני מעיו.** לשון חמרמרו מעי (איכה ב) כוולת: **רבי יהודה אומר.** אין חונקין אותו בסודרין דאף הוא אם היה מת בידם ע"י חניקתם קודם זריקת הפתילה לא היו מקיימין מצות שריפה. אף הוא לישנא בעלמא הוא כלומר אם יחניקוהו אף הוא ימות בידם ואין זו שריפה: **בצבת.** טנליי"ש בלע"ז: **לא היה ב"ד של אותו שעה בקי.** צדוקין היו שאין להם ג"ש אלא קרא כמשמעו: **גמ' מנא לן.** דכי האי גוונא שריפה היא דקאמר רחמנא: **אתיא שריפה שריפה.** כתיב הכא (ויקרא כא) באש תשרף וכתיב התם (במדבר יז) אשר הקריבו השרופים מה להלן גוף קיים ולקמן פריך מנא לן: **מבני אהרן.** דכתיב בהו (ויקרא י) יבכו את השריפה: **מנא לן.** דעדת קרח הכי הוו: **בנפשותם.** ולא בגופם: **שריפה ממש.** הלכך על כרחיך לא מצי למילף גוף קיים מהתם. ולקמן פריך ותהוי שריפה ממש ונילף שריפת בית דין מיניה ותהוי ממש: **על עסקי נפשותם.** על חנופת אכילה ושתיה הנכנסת בנפשותם: **בחנפי לעגי מעוג.** בשביל חנופה של לגימות מעוג שהאכילם והשקם קרח לעדתו ונתחברו עמו חרק עלי וגו'. מעוג לשון דבר הנאכל כדכתיב (מ"א יז) באלמנה הצרפית שאמרה לאליהו חי ה' אלהיך אם יש לי מעוג: **מנא לן.** דגוף קיים בבני אהרן: **שריפה ממש.** אף הגוף אבל מבפנים התחילה שריפתן ושרפה והלכה עצמות ובשר: **והא כתיב ותאכל אותם.** דמשמע מיעוט אותם ולא דבר אחר ואם הכל נשרף מאי קא ממעט. ומשני אותם ולא בגדיהם: **שכן אדם חוטא נשמה פיגול.** אדם מאדם חוטא מחוטא נטילת נשמה מנטילת נשמה אבל שריפת פרים אין בהם נטילת נשמה שכבר הן נשחטין: **פיגול.** דבר שאין בו פיגול מדבר שאין בו פיגול: **מכשיר.** שריפת ב"ד מכשיר הכשר מצות המקום וכן פרים הנשרפים אבל שריפה דהני לאו בידי אדם הוה שיקיימו בהם מצות המקום: **ולדורות.** דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות: ופרכינן **מאן דיליף מעדת קרח מ"ט לא יליף מבני אהרן משום דקסבר שריפה ממש הואי ותהוי שריפה ממש ונילף שריפת ב"ד מיניה.** לשריפה ממש דהוה ליה אדם מאדם וחוטא מחוטא ונשמה ופיגול: **לאו שריפה היא.** ובב"ד שריפה כתיב ואי אתה רשאי לברור לו זו שאינה קרויה שריפה: **ואי.** בעי לקיומי ואהבת לרעך כמוך אפיש ליה חבילי זמורות: **לעגל.** מהר: **קמ"ל.** ג"ש דמיקריא נמי שריפה והשתא דאיהי מיקריא שריפה ברור אותה לו מדרב נחמן: **וכבר היו.** איידי דאיירי בבני אהרן תנא ליה הכא לאשמועינן דבשביל שהיו מבקשים שררה ורבנות מתו: **נפישי גמלי סבי דטעיני משכי דהוגני.** הרבה גמלים זקנים שטעונים עורות גמלים יונקין שמתו. בכרי מדין ועיפה (ישעיה ס) מתרגמינן הוגני. בכרה קלה (ירמיה ב) היינו גמלה נערה ויונקה שהיא קלה ועסקיה רעים מחמת שלא הורגלה לטעון משאוי:

למה

ההיא שריפה ממש הואי. בת"כ איכא ב' ברייתות שנויות סתם דפליגי מעיקרא קתני כילד היתה מיתתן שני חוטין כו' ונשרף גופן ובגדיהן קיימין שנאמר ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו ובתר הכי גבי יכבו את השריפה קתני שריפת נשמה וגוף קיים °וא"ת והא אמרי' בפ' הישן (סוכה דף כה: ושם) מישאל ואלצפן היו שנדחו לפסח שני ואי שריפה ממש הואי לא נטמאו ויש לומר דשלדן קיימת הוה כדאמר בהמפלת (נדה דף כז:) מת שנשרף ושלדו קיימת טמא:

אותם ולא בגדיהם. ואם תאמר והא כתיב (ויקרא י) וישאום בכותנותם ויש לומר דלא ידעינא אם בכותנות הנושאים או בכותנות הנישאים:

ונילף מפרים הנשרפים. המ"ל ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה: **שכן** מכשיר. תימה דלא חשיב מכפר כדאמר בפרק נגמר הדין (לעיל דף מג.):

הנך נפישי. ומשום הכי לא קאמר הכא מכשיר ממכשיר עדיף כדאמרינן בפרק נגמר הדין (שם) א"נ מכשיר דהתם עדיף שזה הכשירו בכך וזה אדרבה נפסל בכך:

טעה

מסורת הש"ס

א) [לעיל מב:], ב) [לעיל מה. וש"נ], ג) [עיין תוספות סוטה יט: ד"ה ר' יהודה], ד) צ"ל ברבי, ה) [פסחים עה.], ו) [פסחים עה. לקמן נד. שבת קיג:], ז) [לעיל מב:], ח) לעיל מה. כתובות לז: פסחים עה. [סוטה ח: ב"ק נא.], ט) [צ"ל אלעזר],

תורה אור השלם

1. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא כא ט
2. אֵת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֹׁתָם וְעָשׂוּ אֹתָם רִקֻּעֵי פַחִים צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ כִּי הִקְרִיבֻם לִפְנֵי יְיָ וַיִּקְדָּשׁוּ וְיִהְיוּ לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: במדבר יז ג
3. בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק עָלַי שִׁנֵּימוֹ: תהלים לה טז
4. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְיָ: ויקרא י ב
5. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ההיא וכו' וא"ת הא אמרינן פ' הישן. עיין תשובת מעיל צדקה סי' מה:

לעזי רש"י

טינליי"ש. מלקחיים.

מוסף רש"י

נגמר הדין. לחובה (לעיל מב:). **היה גבוה שתי קומות.** ומפילו משם לארץ (לעיל מה.). **פתילה של אבר.** מתיכו וזורקו לתוך פיו (פסחים עה.). **מפרים הנשרפים.** פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח, שאין נאכלין אלא נשרפין כדכתיב והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה וגו' (לעיל מב:).

עין משפט נר מצוה

בג א מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הלכה ג סמג עשין קיב:

רבינו חננאל

דריש ביה הכי לפי שמצינו שחלק הכתוב בכהנים זכרים בין תמימים לבעלי מומים יכול נחלוק בבנותיהם ואם יש בהן מום נפסלו מן הכהונה ודינם כדין בנות ישראל ת"ל בת ובת ואפילו שיש בהן מומין בנות כהן הן: **תני** ר' ירמיה מה ת"ל את אביה היא מחללת שאם היו נוהגים בו קודש נוהגין בו חול היו נוהגין בו כבוד נוהגין בו בזיון. אומרין ארור שזה ילד ארור שזה גידל ארור שזה יצא מחלציו. אמר רב אשי כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא ואפילו לרשיעא בר צדיקא כמאן כי האי תנא ור' ישמעאל נמי כהאי תנא סבירא ליה: כיון דתנא נגמר הדין מוציאין אותו לסקילה כו' עניינא דנסקל תני [נמי] הכא זו מצות הנסקלין והדר תני מצות הנשרפין [במצות הנשרפין] היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו כו' עד ומדליק פתילה וזורקה לתוך פיו ויורדת וחומרת את בני מעיו מאי פתילה רב מתנה אמר פתילה של אבר יליף שריפה שריפה מעדת קרח. דכתיב בעדת קרח את מחתות החטאים האלה בנפשותם כלומר מגופה של מחתה נשרפה נשמתם שריפת נפש ובשר קיים אף הכא בעינן שריפת נפש וגוף קיים והיא פתילה של אבר. ר' אלעזר אמר שריפת עדת קרח שריפת גוף נמי הואי אלא שריפה שריפה מבני אהרן ילפינן דכתיב בהו וימותו לפני ה' שריפתן כעין מיתה הואי מה מיתה נטילת נשמה וגוף קיים אף שריפת בני אהרן נטילת נשמה וגוף קיים ותרווייהו אית להו פתילה של אבר. ורב מתנה אומר בני אהרן שריפת גוף הוי כאבא יוסי בן דוסתאי דתני שני חוטי אש יצאו מבית קדשי הקדשים ונחלקו לארבעה ונכנסו ב' בחוטמו של זה וב' בחוטמו של זה ושרפום ואקשינן והא כתיב ותאכל אותם כלומר ותאכל אותם אכילה (מבחוץ) משמע ושנינן אותם ולא בגדיהם. ומפני מה לא למדו שרפה שרפה מפרים הנשרפין דבעינן דומין הלומדין מן המלמדין וכך הוא הדין. וילפי אדם מאדם שכן הנהרג אדם ועדת קרח או בני אהרן כולן אדם. וכולן חוטאין ובכולן איבוד נשמה בלבד. ואין בהן תורת פיגול לאפוקי פרים הנשרפים שאינן בני אדם ואין נשרפין בשביל שחטאו ובשרם הוא הנשרף ולא נשמתן והן נעשין פיגול אדרבה מפרים הנשרפים הוה ליה למילף שכן שניהן הפרים והנהרג חוץ לעזרה שריפתם ושניהן מכשירין כמו שפירשנו למעלה. ושניהן נוהגין לדורות לאפוקי הני ששריפתן בעזרה היא ואינם לא מכפרין ולא מכשירין ואינן נוהגין לדורות דמאי דהוה הוה ושנינן הנך נפישן אלו שנים ואלו ג' ולתרווייהו חד שריפת נשמה וחד שריפה ממש מאי טעמא ילפי משריפת נשמה נילפו משריפה ממש. אמר רב נחמן אמר קרא ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה. וזו היא פתילה של אבר: **פי'** לעגל. מהרה: וכבר היו משה ואהרן מהלכין ונדב ואביהוא באין אחריהן ואמרו זה לזה מתי ימותו שני זקנים הללו ואנו שנינו ננהיג הדור והקב"ה אומר עתה תראו מי קובר את מי והיינו דאמרי אינשי נפישי גמלי סבי דטעיני משכי מהוגני פי' רבים גמלים זקנים נושאים עורות של